

Inledningstal Högtidssammankomsten 2025

Högtidssammankomsten – Preses tal

Ers Majestäter
Ers Excellens
Herr statsråd
Hedersledamöter
Akademiledamöter och pristagare
Ärade gäster

Varmt välkomna till Kungliga Skogs-och lantbruksakademiens högtidssammankomst 2025!

Vi är väldigt glada över att Ers Majestäter har möjlighet att medverka vid årets sammankomst. Jag och vicepreses uppskattade mycket vårt samtal med Konungen på slottet i samband med att vi tillträdde.

För 25 år sedan ringde dåvarande avdelningssekreteraren i Jordbruksavdelningen Thord Eriksson och frågade om jag vill vara med i en kommitté. Jag svarade ja, det vill jag gärna, och det resulterade i att jag året efteråt blev invald som ledamot. Thord är här i dag, stort tack för att du ringde!

Mitt första år som preses är nu till ända. Det har varit ett ovärderligt år, mycket givande att få en översikt av den samlade verksamheten genom att delta i olika möten, rundabordssamtal och med remissvar på viktiga utredningar. Inte minst har det varit värdefullt att lära känna än fler ledamöter från alla avdelningar och ta del av all kompetens som finns på bredden och djupet.

I vår omvärld har det gångna året varit mörkt. Temperaturhöjningen globalt var den högsta 2024 sedan mätningarna påbörjades vilket ställer krav på klimatanpassningar av olika slag. Geopolitiska utvecklingen med krig i Ukraina och oroligheter i Mellanöstern och i flera ställen i världen har betydelse och påverkar inriktningen för vår verksamhet.

Det första året som preses har som sagt gett insikter, som har varit viktiga i arbetet att i samverkan inom akademien ta fram ett nytt strategiskt ramverk för KSLA:s övergripande verksamhet 2025–2028.

Att främja jord- och skogsbruk liksom ett företags- och samhällsperspektiv i sin helhet är viktigt. Ökad samverkan framgent inom akademien- mellan avdelningar och utskott- och med andra kungliga akademier och annan tvärvetenskaplig kompetens är därför väsentligt för de fyra områdena vi lyfter fram.

Första området handlar om de areella näringarnas hantering av klimat och miljö och som har hög relevans för biologiskt liv och samhällsutveckling.

Klimatförändringar ger stora konsekvenser som påtagligt förändrar våra areella näringar och livsvillkor.

Den biologiska mångfalden har varit i fokus inom ett flertal kommittéers arbete och kommer fortsatt att vara så.

Jämfört med andra branscher finns inom de areella näringarna en betydande komplexitet som hänger samman med naturvetenskapliga förutsättningar. För skogsindustrin är ett exempel utbredningen av skadeinsekter såsom granbarkborren med flera.

Det här är ett arbete som behöver drivas framåt med krafttag och KSLA har goda förutsättningar att kunna bidra med förslag på olika lösningar och vara en arena för dialog mellan politik, företag och forskning.

Andra området handlar vattenområdet- om att våtmarker och markanvändning kräver fortsatt fokus.

Våtmarker i skogs- och jordbrukslandskapet är viktiga för både biologisk mångfald men också för kolomsättningen.

Hållbar vattenanvändning i ett förändrat klimat med torka och översvämningar är ett annat fokus. Vi kommer ihåg exempelvis konsekvenserna av torkan 2018 och nu händelserna i Los Angelesområdet och kopplingen till torka

Andra prioriterade områden är Östersjön och hållbart fiske.

Ambitionen är att skapa överblick och klargöra nödvändiga steg som behövs för att uppnå långsiktig hållbarhet såväl avseende ekologiska, ekonomiska och sociala dimensioner.

Tredje området handlar om att klimatförändringar, pandemier och krig och oroligheter i världen innebär att försörjningsberedskap är en samhällslig nyckelfråga.

Sammantaget ställer det krav på att hantera de areella värdekedjorna i sin helhet. Ett exempel är tillgången av handelsgödsel som påverkades efter Ukrainakrigets utbrott.

KSLA har idag en omfattande verksamhet inom området och under det närmaste fyraårsperspektivet kommer försörjningsberedskap att få en än större betydelse. Det finns många frågor att hantera och en stegvis produktion av lärdomar även ur ett historiskt perspektiv som kan komma både företag och samhället till del.

Fjärde området handlar om att för branscher i omvandling ställs särskilda krav på entreprenörskap, innovation och teknisk utveckling.

Utvecklingen av AI kommer att påverka hela vårt samhälle. Hur det sker beror i hög grad på hur vi själva agerar. Inom de areella näringarna har utvecklingen av AI och digitalisering bara börjat. Ett exempel är innovativ gallring av skog med hjälp av drönare.

Det kommer ställas krav på att hantera innovation, både vad det gäller teknologi och arbetsorganisation. En satsning på samverkan är prioriterat.

Kunskapsnavet för jordbrukets digitalisering som Linköpings universitet nyligen har fått i uppdrag av Jordbruksverket att ansvara för kommer kunna bidra.

Vilka andra övergripande frågor finns?

EU; s betydelse växer på grund av det geopolitiska läget, inte bara kring lagstiftning där i dag mycket sker. Svenskt deltagande i hela processen – från början till slut- är mycket viktigt och måste utvecklas, där även KSLA kan bidra till framtagande av underlag för de areella näringarna.

Ökat samarbete är värdefullt på nordisk nivå och med övriga världen. Vid Nordiska ministerrådsmötet i juni 2024 beslutades om ett brett fält av områden för samarbete kring robusthet inom livsmedelsförsörjning och skog vilket framgår av den s.k. Karlstadsdeklarationen. Det är viktigt att det samarbetet ger resultat.

Redan på gymnasiet väljer allt fler ekonomiska linjer framför naturvetenskapliga. Antalet ungdomar som söker utbildningar till de areella näringarna minskar. En ny och viktig utbildning för näringen startar på SLU 2025 nämligen civilingenjörsexamen inom digitaliserat hållbart jord- och skogsbruk. En uppgift är hur KSLA kan bidra till ökat intresse för alla dessa utbildningar.

Det har varit en övergripande presentation av områden som vi planerar för framöver. Vi vet ju att mycket händer i vår omvärld som kan innebära omprioriteringar. Men med den kompetens och erfarenhet som akademiens ledamöter besitter, liksom all kompetens och handlingskraft som kansliets medarbetare dagligen visar, så kommer vi ta hand om det också. Det här första året som preses har på alla sätt varit innehållsrikt och viktigt och jag ser framåt emot kommande tre år.

Låt mig avsluta med vår grundsten, vår portalparagraf;
Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens uppgift är att med stöd av vetenskap och praktisk erfarenhet till samhällets gagn främja jordbruk och skogsbruk samt därtill knuten verksamhet.

Tack